

Guido VERSCHUEREN

Gewezen 'gevangenisburgemeester' van Leuven Centraal

'Iedere mens heeft recht op een derde kans'

Erik DE SMET

Rijd je op de Geldenaakse Vest in Leuven, dan vermoed je nooit dat pal achter de hoge gevangensmuur zich geen wandelkoer, maar wel de tuin van de directeurswoning bevindt. Guido VERSCHUEREN werkte niet enkel in de centrale gevangenis, hij woonde er ook met zijn gezin. Jarenlang was hij actief in de Sint-Antoniushoek, met kerk aan de overkant van de vest. Hij was er ook voorzitter van de kerkfabriek.

–Hoe kwam het dat u achter de tralies ging werken?

Ik had sociologie en criminologie gestudeerd aan de KU Leuven en was een jaar assistent van socioloog Karel Dobbelaere. Na mijn studies stapte ik in de sector van de jeugdbescherming. Voortaan geen theorie meer, maar de harde realiteit die ik tot dan slechts uit boeken kende. In sommige huizen waar ik kwam, rook je de marginaliteit.

Zelf ben ik afkomstig uit een typisch christelijk arbeidersgezin uit Heist-op-den-Berg, waar we overigens binnenkort opnieuw gaan wonen. Waarden als dienstbaarheid en iets voor anderen betekenen, werden ons met de paplepel ingegeven. Mijn eerste grote engagement was de Chiro. Onze leidingkring begon steevast met een tekst van priester Ward Bruyninckx over hoe Jezus ons een manier van leven voorspiegelt. Ik ben een doener, verwacht van mij dus geen spiritueel verhaal.

„In de gevangenis wonen, maakte het me mogelijk de directeur te zijn die ik wilde zijn”

Vanuit dat engagement schreef ik me in voor een examen waarvan ik niet wist dat het voor gevangenisdirecteur was. Met Allerheiligen 1979 begon ik als adjunct-directeur in Leuven Centraal. De 'buitendienst van justitie' had ik me wel anders voorgesteld. Ik ben er dus ingerold. In 1996 werd ik hoofd-directeur van de instelling.

–Als u hier de 'burgemeester' was, wat voor gemeente is Leuven Centraal dan?

Hier verblijven 350 mensen en werken 250 personeelsleden voor justitie. Net zoals een gemeente moet een gevangenis goed bestuurd worden en net zoals een burgemeester moet de directeur weten

wat er leeft, op de werkvloer bij het personeel, maar ook bij de gedetineerden. Leuven Centraal is een gevangenis voor langgestraften die tien of twintig jaar kregen, sommigen zelfs levenslang. Ik bracht mijn carrière door tussen moordenaars, meervoudige recidivisten en buitenlandse veroordeelden zonder wettig verblijf. Sinds 1997 verblijven hier ook plegers van pedofiele feiten.

Ik vond hier mijn roeping, het was concreet werken met mensen voor wie het leven niet over rozen gaat. Mensen van wie ik, vanuit mijn evangelische overtuiging, vind dat ook zij maximale kansen moeten krijgen.

–Hoe kijkt u naar straf en boete?

Het is niet aan ons om te oordelen over de gedetineerden. Dat deed de rechtbank al. Gedetineerden blijven mensen van vlees en bloed. In een tot spreekkamer omgebouwde cel konden ze altijd een gesprek onder vier ogen met me hebben. Alle emoties mocht ik er zien. De buitenwereld heeft een idee-fixe over gedetineerden. De meesten hier veroorzaken geen problemen. Leuven Centraal huldigde altijd een humane detentie. We hanteren een 'opendeurregime', wat de cipier in een andere positie plaatst. Een cipier in Leuven Centraal vergelijk ik graag met een wijkagent. Hij kent 'zijn' mensen, weet waar er problemen zijn, regelt als het ware het sociale verkeer. Vrijheidsberoving is zeer indringend. De gedetineerde wordt voor alles afhankelijk. Dat brengt een grote verantwoordelijkheid met zich mee. Als je mensen als beesten opsluit, krijg je ze als beesten terug. We proberen wraak en rancune te voorkomen.

–U woonde zelf in het gevangeniscomplex?

Dat hoorde bij het statuut, als een extra vergoeding, maar ik zal de laatste inwonende directeur zijn geweest. Allerlei diensten willen de woning gebruiken. Je levert aan privacy in. Zo is de telefoon bijvoorbeeld een binnenlijn. Toch maakte

Na 34 jaar dienst ging Guido VERSCHUEREN, directeur van de centrale gevangenis in Leuven, met pensioen. Over zijn leven als 'burgemeester achter de tralies' verscheen een boek en hij toert momenteel langs parochie- en gildezalen om mensen inzicht te geven in de wereld van langgestraften.

„Een dorp”, zegt Guido Verschueren over Leuven Centraal. © Mine Dalemans

het me mogelijk om de directeur te zijn die ik wilde zijn. Zo kon ik avondactiviteiten meemaken of contact leggen met de mensen die hier lesgeven. We proberen immers het leefpatroon van de buitenwereld na te bootsen met een aanbod van werk en vrije tijd. Achter de muren is een degelijke bibliotheek, vinden voordrachten plaats, wordt gesport en toneel gespeeld. Het is hier een dorp. In 1987 organiseerden we een eerste tentoonstelling met werk van gedetineerden. De gevangenis zet immers aan tot creativiteit.

–Wat leerde u over de mens?

Ik schrik niet snel meer. De mens is een schepsel in vele variëteiten. In mijn afscheidsspeech zei ik uitdrukkelijk dat ik in de gevangenis mensen heb mogen ontmoeten. Mijn boek eindigt met de verzuchting dat gedetineerden mensen zijn en dat mensen altijd waardevol zijn.

–Wat leerde u over evangelische waarden als barmhartigheid en vergeving van de zonden?

Werken met gevangenen, is een werk van barmhartigheid. Ik ergerde me aan de reacties op de vrijlating van Michelle Martin (de ex-vrouw van kindermoordenaar Marc Dutroux, die opgevangen werd in een klooster in de Naamse deelgemeente Malonne, n.d.r.), ook van kerkelijke mensen. De zusters van Malonne deden niets anders dan het evangelie in praktijk brengen. Iedere mens heeft recht op een tweede en een derde kans, al zul je me nooit feiten horen minimaliseren. Je voelt dat we nu in een andere tijd leven, met meer nadruk op repressie. Wat heeft tweeduizend jaar christendom ons geleerd?

Veerle Segers, *Burgemeester achter tralies*. 34 jaar directeur van Leuven Centraal, Davidsfonds, Leuven, 2013, 19,95 euro.